

Nederlandse Stichting voor Psychotechniek JAARVERSLAG 2005

Bijzondere leerstoel loopbaancompetenties

Met de installatie van prof.dr. Annelies van Vianen als bijzonder hoogleraar is een belangrijke wens van de NSvP in vervulling gegaan. Per 1 september 2005 werd zij benoemd tot bijzonder hoogleraar *Loopbaancompetenties in arbeids- en leerloopbaan*. Deze bijzondere leerstoel is voor vijf jaar ingesteld door de Nederlandse Stichting voor Psychotechniek aan de Universiteit van Amsterdam. Belangrijke opdracht voor de nieuwe hoogleraar is een impuls te geven aan onderzoek op het gebied van loopbaanontwikkeling. Het onderwerp loopbaanontwikkeling heeft lange tijd weinig aandacht gekregen vanuit wetenschappelijke kring. De Nederlandse beroepspraktijk heeft daardoor weinig houvast aan de achterliggende theorieën. Dat gat wil de NSvP helpen overbruggen, onder meer door deze leerstoel.' De leerstoel zal zich richten op de onderzoeksgebieden: onderwijs, employability en reïntegratie.

Achterliggend uitgangspunt in het onderzoek is de veranderende rol van individuen in hun eigen loopbaanontwikkeling. Een loopbaan is tegenwoordig niet langer een eenmalige keuze voor een beroep of een functie. Het is een doorlopend proces waarin individuen hun werkzame leven kunnen beïnvloeden. De ontwikkeling van loopbaancompetenties is daarbij een belangrijke succesfactor.

Annelies van Vianen (1953) combineerde de afgelopen jaren diverse wetenschappelijke functies met werkzaamheden in het Nederlandse bedrijfsleven. Zij was tot 1 september werkzaam aan de UvA als Universitair Hoofddocent bij de vakgroep Arbeids- en Organisationspsychologie. En ze kent de praktijk goed. Het onderwerp van de leerstoel 'loopbaancompetenties' zal in onderzoek en aanverwante activiteiten de komende jaren veel aandacht krijgen.

Organisatie

Bestuur

In 2005 bestond het bestuur uit:

- Ir. A.M. Bunjes (voorzitter)
- Dhr. R.W.P.A.M. de Leij (penningmeester)
- Mw.dr. E.M. Ott
- Prof.dr. C.K.W. De Dreu
- Mw.prof.dr.J. van Doorne-Huiskes
- Dhr.drs. A. Kasem

Dr. M.L. Wilke is in januari als bestuursleden afgetreden.

Kantoor organisatie

- o Mw. Drs. S.C. Sjollema, directeur
- o Mw. P.C. Möhlmann, secretariael medewerker

Subsidiebeleid

De Nederlandse Stichting voor Psychotechniek bevordert de ontwikkeling en toepassing van de Psychologie van Mens en Organisatie. In het meerjarenprogramma is deze doelstelling nader geconcretiseerd aan de hand van een drietal thema's:

- Arbeidstoeleiding van specifieke doelgroepen;
- Optimaal benutten van menselijk talent in de werksituatie;
- Het voorkomen van ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid.

Het meerjarenprogramma is richtinggevend voor het beoordelen van subsidieaanvragen van derden. Naast het honoreren van aanvragen van derden (reactief), speelt de NSvP ook proactief een rol bij het initiëren van onderzoek en stimuleren van projecten op bepaalde thema's. Hiertoe is het activiteitenplan 2003-2006 opgesteld.

Beleggingsbeleid

De NSvP heeft gekozen voor een matig offensieve beleggingsstrategie. (Portefeuillemodel IV)
De beoogde verdeling voor een matig offensieve portefeuille is als volgt:

Beleggings- portefeuille	Aandelen	Onroerend Goed	Obligaties	Liquiditeiten	Verwacht Bruto rendement (>10 jaar)
Portefeuille IV	47%	10%	37%	6%	7,5 %

Ook in 2004 hebben wij ervoor gekozen het voorzichtige beleggingsbeleid van de voorafgaande jaren te continueren.

Externe communicatie

Internet site www.nsvp.nl:

Het gemiddelde aantal bezoekers per maand in 2005 op de website van de NSvP was 83.

Advertenties:

- Oproep inzending scripties voor David van Lennep Scriptieprijs 2005 (De Psycholoog, september 2005)

Mailingen:

- Ten behoeve van Scriptieprijsuitreiking: relaties, universiteiten en adviesbureaus.
- Ten behoeve van het 1^e exemplaar van NSvP Journaal: relaties, universiteiten, loopbaanprofessionals.
- Ten behoeve van het installeren van leerstoel Annelies van Vianen: universiteiten, relaties, loopbaanprofessionals.

Persberichten en media aandacht door de NSvP gefinancierde projecten:

- Persbericht "NSvP reikt David van Lennep Scriptieprijs uit." (februari 2005)
- Opname persbericht scriptieprijs in A&O-items. (februari 2005)
- Persbericht "Bijzondere leerstoel loopbaancompetenties". (september 2005)
- Persbericht "Brochure: Meedoen! – van kreet naar credo". (juni 2005)
- Persbericht "Symposium bang voor conflict?". (maart 2005)
- In Nieuwsbrief nr. 7 van NIZW/Werk en Handicap een artikel over het project "Met eigen kracht naar een baan". (december 2005)
- Artikel in NRC Handelsblad 'Focus niet op haantje de voorste' naar aanleiding van installatie leerstoel loopbaancompetenties van Annelies van Vianen. (september 2005)
- In blad Reïntegratie 'Arbeidsparticipatie is een kwestie van aanbod én vraag' door Sonia Sjollema en Ronald de Leij. (juli/augustus 2005)
- In blad Reïntegratie artikel 'Niet te open zijn over de ernst van de klachten' door Sonia Sjollema over de scriptie van winnares Caren de Graaff-Wijnberg. (juli/augustus 2005)
- Vermelding in Sigma het boek van Carsten de Dreu getiteld "Bang voor conflict?". (juni 2005)
- Vermelding in Perspectief nr. 4 het boek van Carsten de Dreu getiteld "Bang voor conflict?". (juni 2005)
- In Arbo Magazine een artikel "Bang voor conflict". (mei 2005).

- Vermelding boek “Bang voor conflict?” in Top-5 best verkochte HRM boeken van boekhandel Scheltema in Amsterdam. (voorjaar 2005)
- Artikel in Intermediair “Snuffelstage voor oudere werknemers” over project van Viatore ‘Verrijkt Doorwerken’. (juni 2005)
- In Gids voor Personeelsmanagement een artikel over het project van Viatore ‘Verrijkt Doorwerken’ met als titel “Maatschappelijke detachering als alternatief voor vervroegd uittreden, Verrijkt doorwerken”. (juni 2005)
- In Gids voor Personeelsmanagement een artikel over het project van Edwin van Hooff met als titel “Hou aansluiting bij een veranderende arbeidsmarkt”. (maart 2005)

NSvP Journaal

In 2005 is gestart met de uitgave van het NSvP-journaal, een uitgave van de NSvP om projectresultaten en andere relevante informatie onder de aandacht te brengen van professionals werkzaam op het gebied van de Arbeids- en Organisationspsychologie. Het Journaal komt drie keer per jaar uit en belicht afwisselend de thema's: Loopbaanontwikkeling, culturele diversiteit en motivatie. Het blad verschijnt in een oplage van 1000 exemplaren en beoogt ondermeer op de genoemde thema's een brug te slaan tussen theorie en praktijk. Het eerste journaal verscheen in september 2005 en was gericht op het onderwerp loopbaanontwikkeling.

Activiteiten

1. Scriptieprijs

Op vrijdag 25 februari vond in de Fundatie van Renswoude de uitreiking plaats van de David van Lennep Scriptieprijs 2004. De jury bestond dit jaar uit prof.dr. H. Thierry, dr. E.M. Ott en dr. W.M.M. Altink . De prijsuitreiking werd bijgewoond door 100 genodigden. Voorafgaand aan de prijsuitreiking vond de presentatie plaats van één van de projecten waaraan de NSvP financiële steun verleent: het project “Verrijkt doorwerken”. Dit project is een initiatief van Stichting Viatore en het Nederlands Interdisciplinair Demografisch Instituut (NiDi) en richt zich op het langer en gemotiveerd doorwerken van ouderen.

Winnaars van de scriptieprijs waren:

- De eerste prijs: Susan de Grijp, *How could internal communication be applied to manage inter-group relations?*, Erasmus Universiteit, Vakgroep Organisatie- en Personeelwetenschappen, begeleiders: prof.dr. D. van Knippenberg en prof.dr. A. Smidts.
- De tweede prijs: Job van der Schalk, *The functionality of heuristics in negotiation: The advantage of a short cut*, Universiteit van Amsterdam, Programmagroep Arbeids- en Organisationspsychologie, begeleidster: dr. Bianca Beersma.
- De derde prijs: Caren de Graaff-Wijnberg, *Ik zie, ik zie, wat jij niet ziet*, Open Universiteit Nederland, Faculteit Psychologie, begeleiders: dr. A.E.R. Bos en dr. H.F.M. Lodewijkx.

- Symposium “Bang voor conflict?”

Op 21 april vond in de Industriële Groote Club in Amsterdam het symposium “Bang voor conflict?” plaats, ter gelegenheid van het verschijnen van gelijknamige boek van prof.dr. Carsten de Dreu over de psychologie van conflicten in organisaties. Het boek is onderdeel van de boekenreeks die de NSvP uitgeeft om wetenschappelijke kennis op het gebied van de Arbeids- en Organisationspsychologie toegankelijk te maken voor de praktijk. De 120 bezoekers genoten van een gevarieerd programma waarbij Tom van 't Hek, Roel Peels, Roelof Heida en Carsten de Dreu hun visie gaven op conflicten in organisaties.

- Brochure “Recht op Werk”

Arbeidsparticipatie is alleen mogelijk als tegenover het aanbod op de arbeidsmarkt ook een reële vraag van werkgevers staat. De NSvP onderzocht daarom hoe mensen met weinig kans op een baan weer kunnen aanhaken en richtte zich daarbij op de moeilijkst te bemiddelen groep. Het gaat daarbij om langdurig werklozen, om mensen met een fysieke of verstandelijke handicap en om mensen die als gevolg van ziekte of handicap deels arbeidsongeschikt zijn. In de brochure ‘*Meedoen!* – van kreet naar credo’, presenteerde de NSvP een pragmatisch voorstel hoe inactieven op de arbeidsmarkt toch aan de slag te krijgen. De brochure verscheen aan de vooravond van de behandeling van de nieuwe Wet Inkomen naar Arbeidsvermogen door de Tweede Kamer.

Projecten

In het jaar 2005 werden verschillende nieuwe projecten opgestart.

- FNV Vrouwenbond: Intervisie interactief; internetgebruik als middel voor reïntegratie
- NIZW: Op eigen kracht naar een baan
- NIP/LVE: Psychologen aan het werk
- DIAO: Een Rotterdams initiatief
- WAHO: Succesvolle reïntegratie van jonge, hoger opgeleide vrouwen

Afgerond werden de volgende projecten:

- WAHO: Succesvolle reïntegratie van jonge, hoger opgeleide vrouwen
- Fonds Psychische Gezondheid: Toolkit voor bedrijven Nu Even Niet
- MCO: Digitaal Portfolio Prikkel

In totaal werd er in 2005 gewerkt aan de volgende projecten:

Intervisie interactief; internetgebruik als middel voor reïntegratie

Aanvrager is FNV Vrouwenbond.

Doelstelling

- Het bevorderen van empowerment van vrouwen ten behoeve van reïntegratie
- Het ontwikkelen van een intervisiemethode ten behoeve van empowerment en duurzame reïntegratie van vrouwen

Towards a Workforce Without Discrimination

Aanvrager is Stichting Tiye International; platform van nationale organisatie van zwarte, migranten- en vluchtelingenvrouwen.

Operationele doelstelling: Ontwikkelen van een methode om binnen arbeidsorganisaties de omslag naar een non-discriminatoire cultuur te bewerkstelligen.

Op eigen kracht naar een baan

Aanvrager is NIZW.

Doel van het project is ervaring op te doen met de Eigen kracht conferentie als middel om de zelfsturing van cliënten bij het vinden van een baan te vergroten. De aanpak sluit aan bij de invoering van vraagsturing in de zorg en gaat uit van een verantwoordelijkheidsverschuiving: Het bepalen van wat iemand met zijn leven wil en hoe dat het beste bereikt kan worden, ligt bij de cliënt. Het helpen om die keuze te realiseren is een kwestie van professionele deskundigheid.

Toolkit voor bedrijven Nu Even Niet: preventie en aanpak van arbeidsgelateerde psychische problemen

Aanvrager is het Nationaal Fonds Geestelijke Volksgezondheid (NFGV)

Beoogde projectresultaten:

- Psychische problemen en met name stress, overspannenheid en burn-out zijn beter bespreekbaar op de werkvloer
- Werknemer en werkgevers hebben handvatten voor het aanpakken (en voorkomen) van stressklachten, het verminderen van risicofactoren en vergroten van beschermende factoren tegen stress op de werkplek.

Bouwen op eigen kunnen

Aanvrager is Stichting Dir en SOMVOA

De algemene doelstellingen van het project zijn als volgt geformuleerd:

- Maatschappelijke achterstand van de Ethiopische en Somalische jongeren terugdringen.
- Model ontwikkelen dat elders in Nederland maar ook in Europa bruikbaar is.

In drie jaar tijd zullen 120 Somalische en Ethiopische jongeren een persoonlijk toekomstplan ontwikkelen en uitvoeren gericht op participatie en integratie in de samenleving. Daarnaast worden bijeenkomsten georganiseerd om de dialoog te bevorderen tussen de jongeren zelf, hun ouders en de jongereninstellingen, beleidsmakers en hulporganisaties.

Psychologen aan het werk

Aanvrager is NIP/LVE.

Doelstelling van het project:

Het komen tot een uniforme handelwijze van psychologen waarbij werkgericht handelen eerdere terugkeer van cliënt naar werk tot doel heeft en daarmee herstelbevorderend werkt.

Een Rotterdams initiatief

Aanvrager is DIAO.

Doelstelling van het project: Een cultuur verandering tot stand brengen waarin leerlingen met elkaar en met de docenten op een respectvolle manier omgaan.

Succesvolle reïntegratie van jonge, hoger opgeleide vrouwen

Aanvrager is WAHO.

Doelstelling van het project:

Maken van een publieksversie van de belangrijkste resultaten van het onderzoek, bundelen in een brochure en het verspreiden onder een groter publiek.

Islam en hulpverlening

Aanvrager is FORUM, Instituut voor multiculturele ontwikkeling

Doelstelling van het project:

Doel is de kennis die in eerder project is verzameld en is vastgelegd in de publicatie "Wankele Waarden" verder te verspreiden door een studiedag te organiseren voor professionals uit de hulpverlening, dienstverlening, onderwijs en politie. Enerzijds zullen tijdens de studiedag ethische dilemma's worden behandeld waarmee hulpverleners veelvuldig worden geconfronteerd en waarmee zij worstelen op hun werkterrein. Anderzijds zullen beproefde methodieken en aanbevelingen van deskundigen worden aangedragen.

Van Huis Uit: voorkomen van schooluitval van allochtone jongeren

Aanvrager is CNV Jongerenorganisatie

Allochtone leerlingen op ROC-opleidingen hebben veel intrinsieke motivatie nodig om hun opleiding succesvol te doorlopen. Ouders uit de Marokkaanse minderheidsgroep spelen doorgaans geen actieve rol bij de leerontwikkeling van hun kinderen.

Doelstelling van het project:

- Uitval onder leerlingen van Marokkaanse komaf voorkomen in het beginstadium van ROC-opleidingen (1^e jaar van de opleiding) door middel van het creëren van een stevig netwerk tussen ROC-opleidingen, Marokkaanse leerlingen en hun ouders;
- Ontwikkelen van een overdraagbare methodiek die door andere ROC's gebruikt kan worden.

Succesfactoren in Loopbaanoriëntatie en –begeleiding in VMBO en MBO

Aanvrager is Dr. F. Meijers, lector pedagogiek van de beroepsvorming, Haagse Hogeschool en Dr. M. Kuijpers, CINOP

Doelstelling van het project:

Onderzoek naar de kritische succesfactoren bij loopbaanoriëntatie en –begeleiding (LOB) in het VMBO en MBO. Centrale vragen zijn:

- Welke verschillende LOB-praktijken zijn momenteel in de 2^e fase van het VMBO en in het MBO te onderscheiden?
- Welke onderdelen van deze LOB-praktijken dragen bij aan het verwerven van de loopbaancompetenties van leerlingen in de 2^e fase van het VMBO en in het MBO?
- Welke good practices op het gebied van LOB, die in de bestaande onderwijsorganisatie een min of meer vaste plek hebben gekregen, zijn in het VMBO en MBO te ontdekken?

Ontwikkeling van een etnisch onpartijdige selectietest

Kan met de ontwikkeling van een situationele beoordelingstest (Situational Judgement Test, SJT) de discriminatie van allochtonen in sollicitatieprocedures verminderd worden? SJT's behoren tot de categorie arbeidspoeven. Relevante praktijksituaties voor de functie worden op video gesimuleerd, de sollicitant wordt gevraagd de situatie te beoordelen. De voorspellende kracht van SJT's voor toekomstige arbeidsprestaties is gunstig. Uit Amerikaans onderzoek zijn bovendien indicaties afkomstig dat SJT's in een minder groot scoreverschil tussen blanke en niet-blanke groepen resulteren dan intelligentietests en assessment centers. De Nederlandse politie is bereid als pilotorganisatie op te treden voor dit onderzoek, zodat er een proef kan worden gedaan met dit type tests.

Verrijkt doorwerken: experimenten om arbeidsparticipatie van ouderen te vergroten

Nederland heeft net als andere Europese landen te maken met een onvermijdelijke veroudering van de bevolking. Ouderen zullen langer aan het werk moeten blijven om aan de vraag naar arbeidspotentieel te blijven voldoen en de economie draaiende te houden. In het project "Verrijkt doorwerken" vinden experimenten en verkenningen plaats voor nieuwe werkarrangementen om ouderen via maatschappelijke inzet een kans te bieden hun loopbaan te herijken, te verrijken en zodoende te verlengen. Het project wordt uitgevoerd door Viatore in samenwerking met het Nederlands Interdisciplinair Demografisch Instituut (NIDI).

Benoeming en verspreiding van ambachtelijke leermethodiek

In het leeraanbod in het voortgezet onderwijs is de afgelopen vier decennia sterk de nadruk komen te liggen op cognitieve leerprocessen. De meeste jongeren die zich bij Werkartaal aanmelden hebben moeite in hun ontwikkeling aan te sluiten bij cognitieve leerprocessen. Werkartaal is een instituut voor arbeidstoeleiding van jongeren en volwassenen die grote afstand tot de arbeidsmarkt hebben. Vooral de steeds schaarser geworden ambachtelijke leerweg staat bij Werkartaal centraal. Vooral met *multiculturele groepen* met een diverse problematiek heeft Werkartaal veel ervaring opgedaan. Doel van dit project is de ontwikkelde methodieken van Werkartaal te beschrijven en overdraagbaar te maken voor VMBO/ROC's en andere instituten.

Digitaal Portfolio Prikkel

Aanvrager is MCO

Doelstelling van het project:

Het verder ontwikkelen van Prikkel een digitaal portfolio waarmee VMBO leerlingen kunnen reflecteren op hun leerproces in relatie tot stages voor hun toekomstige beroepen en het verwerven van een passende functie na voltooiing van het VMBO.